HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

ושמח בחלקו. מדמיענוס עלייהו שמע מינה ליפקוד עלייהו: **כי השתים לו נשר לם דרכו על החרץ.** גלוי עריות דכתיב (משלי ו) דלך גבר בעלמה ודור המבול על העריות נענשו דכתיב (בראשית ו) וילמו בני האלהים את בנות האדם כי טובות הנה: **ואידך.** מאן דדריש ויל (שם ב) אמר לך מזהרה מיולו הוזהר מדם הרשעון וגבי דור המבול מורמייהו מגלי להודיעך על מה נענשו: **קטלייהו קח מגלי.** בחיו מיתה ימיתם ולעולם הוזהרו מיולו: **לירק עשב.** עשב קרי עשב הפשר וכל הגדל מפליו שמין בו טורח לחרוש ולזרוע: **למישרי עשב הוא דאפח.** כדאמר לקמן בפרקין (דף נט:) מדם הרשעון לא הותר לו עשב בתליה אלא עשבים ותילעות דכתיב הנה נתתי לכם את כל עשב זורע זרע לכם יהיה לאכלה ולחית הארץ[מ] העשבים והתילעות תאכלו אתם ותיח הארץ ולא חיח הארץ לכם והוזהרו על אבר מן החי מאכול תאכלו[נ] ולגמרי דאפר' לית ממיתה אלא שנפל ממנה אבר מתיליו לא תאכלו ואפילו בני נח והתיר להם להמית ולאכול ולאו למדרש מינה ולא ליכרת גופה אתא לגלויפיה אנטוריך לפי שירק עשב הותר לאדם הרשעון תלה להו לבני נח בהמות וחיות ליכך עשב: **נשר נשפשו דמו.** בעוד שהוא הנשר בנפשו להיות דמו לא תאכלו הנשר: **למישרי ערלים הוא דאפח.** משום שהוזהרו בנשר מן החי מאכול תאכל אתה אתי קרא למשרי אבר מן החי בשרלים לקמן בפרקין (דף נט:) לומר נשר שקרוי דמו נשפש והנשר קרוי נשר להיינו דמו חלוק מנשרו לשרלים לכו נאבר מן החי ולא נשרלים אתי קרא נפש אתה הרי הוא כנשרו לאילו בישראל לא נאמר כדאמר בכריתות (דף כא.) לית ביה אלא לאו דאפ' לית ביה אלא לאו **לברכה בעלמא.** לא לפרות ולא לרבות לוותם אלא ברכם בפריה ורביה: **מן העוף למיכלו.** מדמלטוה להניח זכר ונקבה למיהב מכל מין ולא שיזדווג לו מין אחר שמע מינה אסורין להרביע כלאים: **ואידך.** לאו משום איסור כלאים אלא דאפ' לגזות בעלמא שכל אחד ואחד נוח לו לגזות מינו מלגזות מין אחר: **על שלש מלות בן נח נהרג.** ואף על פי שנלטוו בשבע מין נהרגין אלא על שלש דכפירים להו רב שמע דבשפיכות דמים כתיב בהניח דמו יפרף[ס] וגלוי עריות וברכת השם כתיב גבי ישראל מיס מיס[ע] ולרבי להוא[פ] לברכות את הכותים להיות במיתה כישראל: **בעבודם כוכבים נמי.** כתיב גבי מולך מיס מיס בקדושים תהיו: **על ד' מלות.** עבודת כוכבים הוסיף עמהם: **בעבודם כוכבים דכריס שב"ד ישראל וכו'.** הכי קאמר באיסור עבודת כוכבים אותם דכריס שב"ד ישראל ממיתין עליהם בגון כל עבודות שבדכן של עבודת כוכבים בכך וכזה וקיטור אפי' אלא כדרכה כדלקמן בפירקין (דף ס:): **אזהרה אלהם.** כלומר כל אזהרה דתנא תנא גבי בני נח זו היא מיתה שלהם אלא לייך בהו תנא למיתני מיתה גבי חייבי מיתות ואזהרה בשאין בהן מיתה בלבד ישראל: **גבי רחמנא נחדא.** בשפיכות דמים: **על הגזל.** כך הוא מלות בני נח בגנב וגזל וכן יפת תואר דהוי נמי גזל שגוזלין את שמתו במלחמה: **וכן ביוצא בהן.** שאין ממש בגזל אלא לדומין להם ולקמן מפרש להו: **ישראל בכותי מותר.** אלא מעשוק את רעך כתיב (ויקרא יט) ואלא כותי ומדרבנן [א] מיבעי ליה למאן דאסר משום חילול השם בהגוזל בתרא (ב"ק דף קיג.): **משום דקנעני למיהב סיפא ישראל בכותי מותר.** ואי אתא גבי כותי בכותי חייב הוה אתי ישראל בכותי פטור ומשמע פטור מן המיתה אבל עובר עליו אלאו ומשום הכי אתא בריפא לגזל איסור לגבי ישראל מותר דס"ל כמאן דאמר מותר ממש: **הא כל היכא דאיכא חיוב מיתה מפנה אנייה.** בלשון חיוב ומדנקט הכא לשון איסור ס"מ דווקא תנינהו: **היכי ליתני.** לעולם הכא נאו דווקא איסור נקט אלא משום סיפא דקתני לך ריפא מדאלא נקט נמי לשון איסור ס"מ דווקא אתי להו הכא מי אלא למיתנא לשון איסור משום דנגבי ישראל בכותי מותר ואלא מי אתני ליה: ס"ג **הכותי[ס] וכן רועי בהמה דקה ישראל.** שסתמן גזלנים שמרעים בהמתן בשדות אחרים: **אלא מעלין ואלא מורידין.** לא מעלין לאותם מן הסתם להעלים מן המיתה ואלא מורידין לאותם להמיתם בידים [גמ' שלהלן אין זה לשון עוסק כי בעלו ד"ץ]: **פועל בכרם.** ואוכל מן הענבים: **בשעת גמר מלאכה.** כגון שסכרו לצלור: **הסירה הוא.** ואפי' ישראל בישראל לכתיב (דברים כג) ואכלת ענבים כנפשך שבעך ואל כליך לא תתן בשעה שאתה אוכל בעל הבית אתה אוכל ובריית קתני ישראל בכותי מותר הא ישראל בישראל אסור ומו בכותי היכי ליה אסור לי מי אילא ישראל בישראל מידי ישראל בישראל שרי ולכותי אסור: **אי לאו בשעת גמר מלאכה גזל מעליא הוא.** וגזל תנא ליה ריפא: **לערל בשעתא מי ליה ליה.** הלכך גזל הוא אלא אסין ג"ד ישראל מזקקין להשיבו דמתר הכי מחיל ליה ובישראל בישראל אסור ומעבר לא עבר דכתיב (ויקרא יט) לא תגזול (שם ה) והשיב את הגזילה אמידי דהשתון קרי גזל ואידך לא אבל בכותי דלאו בר השתון הוא שכל דינו למיתה לא נפיק פחות משוה פרוטה מכלל פרוטה ואפי' מישראל דמחיל ליה מתר הכי: **כותי בכותי כיוצא בו.** מתמיהה. וגבי כותי בכותי מוקי פחות משוה פרוטה מכלל פרוטה וקרי ביוצא בו בגזל ולא גזל ממש: **בכותי שרי.** דגזל לא הוי אלא בחוטף דבר מיד חבירו כדאמר בפ"ק במרובה (דף עט:) מקרא דויגזול את החגית מיד המלרי [ס"ג כג]: כיוצא בו בגנב גרמה בעיני מדלא קבעי לה מאי היא לא משכחת ליה ולאו אלא קאי אלא לגזל ויפת תואר: **נהרג עליו.** משום גזל ואף על פי שאין זו בעולת בעל לחיסורא אלא בעלמא כחמורו ובהמתו. כותי בישראל שפחה כנענית שייחד ישראל לעבד עברי ובא עליה כותי נהרג. ישראל בכותי מותר כותי שייחד שפחה לעבדו ובא ישראל ולקחה בביאה מותר להא אפי' לאחתו גמורה מותרת לו. ישראל בישראל אסור להיינו שפחה אחייבין עליה אלאו: **כיוצא בו גבי שפיכות דמים לא תנא.** הא תנא לענין שפיכות דמים אלאו חייב גמור או מותר לגמרי כגון (ע) גרלף שניתן להנאל עלמו בנפשו אל רוצח לחילו שופך דס בשוגג שפיכות דמים גמור הוא אלא לחיסורא אלא בעלמא כחמורו ובהמתו. כותי בישראל שפחה כנענית שייחד ישראל לעבד עברי ובא עליה כותי נהרג. ישראל בכותי מותר כותי שייחד שפחה לעבדו ובא ישראל ולקחה בביאה מותר להא אפי' לאחתו גמורה מותרת לו. ישראל בישראל אסור להיינו שפחה אחייבין עליה אלאו: **כיוצא בו גבי שפיכות דמים לא תנא.** הא תנא לענין